

Кільчевська О.В.

*вчитель географії та економіки,
Смілянський НВК «ЗОШ I ступеня – гімназія імені В.Т. Сенатора»*

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ НА ПРИКЛАДІ М. СМІЛА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В сучасних умовах домінуючою тенденцією у міжнародних відносинах є глобалізація, одним з проявів якої виступає міжнародна міграція робочої сили. Все більшого поширення і значення набуває переміщення людських ресурсів, зумовлене соціально-економічними, військовими, екологічними, етнічними та релігійними чинниками. Істотне зростання масштабів міжнародної міграції, залучення до неї значних обсягів трудових ресурсів актуалізує дослідження міжнародної міграції робочої сили як однієї з форм світових господарських зв'язків та її впливу на світове господарство.

Актуальність теми дослідження полягає в глобальності та стрімкому росту великомасштабних внутрішньодержавних та міждержавних переміщень населення і трудових ресурсів у різних формах, зумовлених, насамперед, нерівномірністю соціально-економічного розвитку країн.

Метою даної роботи є вивчення та узагальнення теоретичного матеріалу, пов'язаного з міжнародною міграцією робочої сили, визначення методичного інструментарію дослідження міжнародної трудової міграції, вдосконалення організаційної структури та механізмів державного управління міграційними процесами з метою посилення їх позитивного впливу на соціально-економічний розвиток країн.

Одним із проявів інтернаціоналізації та демократизації господарського і соціально-культурного життя людства, а також наслідків гострих міжнародних протиріч, прямих зіткнень між народами та країнами, надзвичайних ситуацій і стихійних лих є великомасштабні внутрішньодержавні та міждержавні переміщення населення і трудових ресурсів у різних формах. Це й добровільні мігранти, що користуються правами та можливостями, наданими їм світовою цивілізацією і міжнародними ринками праці для вибору місця проживання та роботи, біженці і вимушені мігранти, що залишають отчий дах не за своєю волею, а під тиском обставин. Масштаби потоків, соціальне та економічне положення мігрантів в окремі історичні періоди перетворюються в глобальні проблеми. Їх розв'язання вимагає широкого міжнародного співробітництва. Міждержавна міграція населення та трудових ресурсів виникає за наявності значного контрасту в рівнях економічного та соціального розвитку і темпах природного демографічного приросту країн, які приймають і віддають робочу силу. Географічними центрами імміграції є найбільш розвинуті країни, такі як США, Канада, Австралія, більшість західноєвропейських країн, а також країн з високими доходами від продажу нафти та швидким економічним зростанням. Міжнародна міграція існує в різних формах: трудової, сімейної, туристичної тощо. Провідна роль у міжнародних економічних відносинах належить трудовій міграції, так званій міжнародній міграції робочої сили. Серед

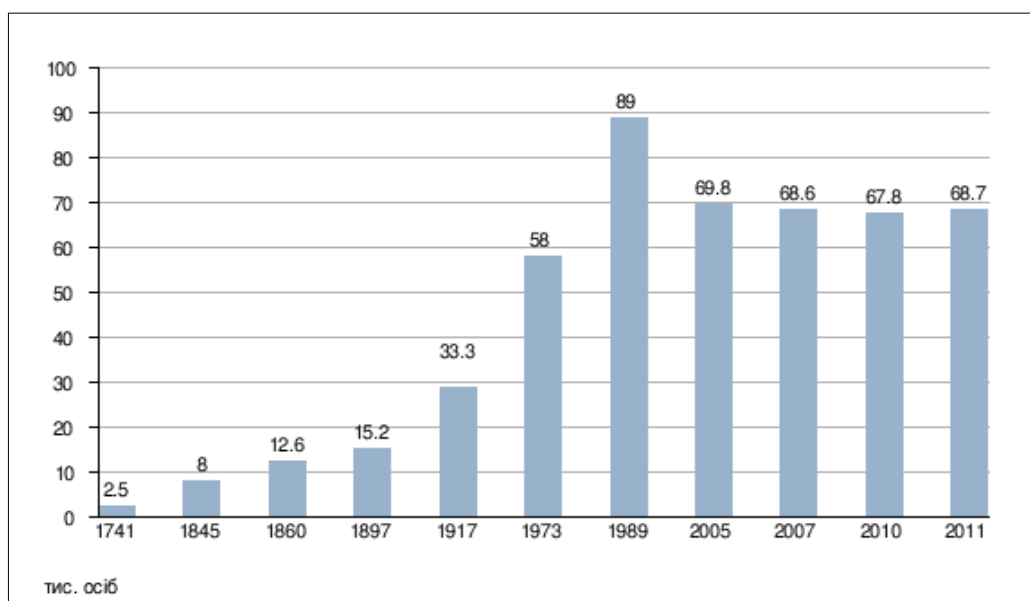
населення України мають місце чотири рівні міждержавних міграційних контактів: перший – обмін з державами СНД, другий – контакти з державами Закавказзя та Середньої Азії колишнього Союзу РСР, третій – міграційні зв'язки з державами центральної Європи, четвертий – міграційні контакти з іншими державами світу, які традиційно притягують мігрантів (США, Канада, Австралія та інше)

На етапі переходу України до ринкової економіки трудова міграція за кордон зростала швидкими темпами, чому сприяла низка факторів на національному рівні, а саме: структурна трансформація економіки, безробіття, низький рівень життя населення, потреба людей заробляти гроші на життя або на відкриття власного бізнесу. Поступово трудова міграція набула характер більш тривалого працевлаштування порівняно з тимчасовими поїздками з метою торгівлі. На початку 2000-х років кількість виїжджаючих за кордон громадян України була дуже великою. Наприклад, у 2002 р. еміграція склала 76,3 тис. осіб, однак, починаючи з 2003 р., із поліпшенням соціально-економічних умов в країні спостерігалось суттєве зниження кількості емігрантів, і в 2005 р. їх налічувалось вдвічі менше. За даними Світового Банку В 2011 році Україна посідала п'яте місце у світі за кількістю емігрантів (їх налічувалось біля 6,6 млн.). В 2016 році найбільша кількість громадян України (серед всіх країн ЄС) були тимчасово працевлаштовані в Бельгії, Великобританії, Греції, Кіпрі, Латвії, Литві, Німеччині, Нідерландах, Мальті, Франції

Багато трудових мігрантів перебувають у приймаючих країнах нелегально. Наприклад, найбільший відсоток таких осіб перебуває у Польщі (56,2%) та Італії (36,2%). Серед країн з найвищою часткою (більше половини) легальних трудових мігрантів з України – Чеська Республіка, Португалія та Іспанія. Особливу занепокоєність викликає зовнішня міграція кваліфікованих працівників з України, яка має не тільки економічні наслідки, але й наслідки для соціальної безпеки країни в цілому. Після повернення мігрантів на батьківщину, причинами чого можуть бути закінчення терміну контракту, звільнення, бажання приєднатися до родини, необхідність заробляти кошти за кордоном та ін., мігранти стикаються з проблемою пошуку роботи. При цьому, тільки 50% усіх мігрантів, що повернулися на Україну, закордонний досвід допоміг знайти кращу роботу. Вивчення проблематики міжнародної трудової міграції і розуміння її сутності – одне з найактуальніших завдань сучасної економічної науки. Міжнародна трудова міграція впливає не тільки на національні ринки праці, але і на глобальний ринок, являючи собою багатогранне явище, яке перетворилося на один з найважливіших елементів міжнародних економічних відносин. На національному рівні міжнародна трудова міграція призводить до значного розриву між віком працюючих людей, адже за кордон від'їжджає найактивніше та освічене населення працездатного та 24 відтворювального віку, тому забезпеченість України трудовими ресурсами зменшується.

На місцевому рівні така міграція призводить величезних наслідків, коли місто, яке раніше процвітало, тепер занепадає, тому що економічно – активне

його населення виїжджає за кордон і залишаються лише пенсіонери і діти, які не здатні піднімати економіку свого міста. Візьмемо за приклад невелике місто Черкаської області – м. Сміла, це районний центр, який має площу 39,85 км². В радянський час Сміла розвивалася переважно як центр машинобудування. Основним підприємством міста став радіозавод, згодом названий «Орізон». Будівництво такого великого заводу сприяло значному притоку трудової міграції до міста з усіх частин радянського союзу, тому аналізуючи стовпчикову діаграму, можна побачити, що розквіт наступив у період з 70-х до кінця 90 років ХХ століття, коли населення зросло майже на 40 тис. чоловік. Загальний розвал 90-х неабияк зачепив Смілу. Обсяги виробництва скоротилися на 70%, населення більш ніж на 10%. Проте і зараз місто лишається одним із основних промислових центрів Черкащини та головним залізничним транспортним вузлом області. Але, так як значно скоротилася кількість працюючих підприємств, місцеві жителі мусли шукати роботу поза межами міста Сміли. За 15 років з міста виїхало майже 20 тис. чоловік, частина з них поїхала за кордон тимчасово працювати, залишивши сім'ї вдома, а інша частина емігрувала без повернення на Батьківщину. Основні напрямки трудової міграції смілян : Італія, Португалія, Німеччина, Сполучені Штати Америки, Аргентина, Канада.

Населення Сміли

Отже, щоб запобігти депопуляції нації потрібно негайне втручання уряду та проведення ним грамотних законодавчих, організаційних і господарських заходів. У сфері соціально-демографічної політики – заходів, спрямованих на створення нових робочих місць з гідною заробітною платою і відповідною соціальною захищеністю. Ці заходи повинні сприяти зменшенню числа населення, що емігрує, і повернути, в першу чергу, українських молодих спеціалістів та досвідчених фахівців різних сфер діяльності, які набули досвіду за кордоном

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Капітан В. Трудова міграція як аспект проблеми зайнятості в Україні / В. Капітан // Ефективність державного управління. – 2012. – Вип. 32. – С. 474-481.
3. Міграційний профіль України 2013 [Електронний ресурс] / Міграційна служба України. – Режим доступу : http://dmsu.gov.ua/images/files/UKR_Migration_%20Profile_2013.pdf
4. Білокудря А. В. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні / А. В. Білокудря // Управління розвитком. – 2013. – №14 (154). – С. 42-45.
5. Гнатюк Т. О. Добровільна зворотна міграція: досвід країн ЄС та перспективи України / Т. О. Гнатюк // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер: Політологія. – 2011. – Т. 175, Вип.163. – С. 22-25.
6. Сміла – <https://uk.wikipedia.org/wiki/Сміла#>

Тімченко В.Д.

аспірантка,

Український науково-дослідний інститут екологічних проблем

Крайнюков О.М.

доктор географічних наук, доцент,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

НАСЛІДКИ АТРОПОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ АКВАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ

Внаслідок функціонування підприємств різних галузей економіки сформувались природно-антропогенні ландшафти, цілеспрямовано створені людиною для виконання соціально – економічних функцій.

Негативні впливи забруднення природно – антропогенних ландшафтів призводять до порушення ресурсовідновлювальних властивостей, при цьому ступінь наслідків забруднення залежить від інтенсивності та спроможності ландшафту до збереження структури функціонування та здатності до самовідновлення.

Важливою проблемою у галузі охорони навколишнього природного середовища є розробка ефективних методів щодо оцінки антропогенного впливу на водні об'єкти з метою обмеження їх забруднення і забезпечення нормального функціонування водних екосистем.

На відміну від інших природно – антропогенних ландшафтів, аквальні ландшафти займають всю територію країни. Також слід відзначити, що антропогенне забруднення поверхневих вод України перевищує їх спроможність до самовідновлення.

Питання щодо екологічних наслідків антропогенного забруднення поверхневих вод ефективно вирішуються в країнах ЄС у межах реалізації положень Директиви 2004/35/ЄС. Для оцінки екологічних наслідків забруднення аквальних ландшафтів та ступеня порушення властивостей водної